

To dikterskjebner

Av P.O. Storlid

TYSKLANDS store dikter Goethe var i mangt et underlig menneske, som diktere vel ofte er. Han var det også i det stykke at han stilte seg avvissende til det tyske folks frigjøringskamp mot Napoleons fremmedyde. Verre enn det: Han beundret Napoleon, som i audienspersonlig overrakte ham Æreslegionen. Denne ordenen bar han også etter Napoleons fall, offentlig.

Hva hendte med Goethe etter Napoleons fall?

Absolutt ingenting. Sin Æreslegion fortsatte han å være stolt av, og sine meninger beholdt han. Men ingen lanserte ideer om noe slags «rettsoppgjør» med dikteren. Geheimrat-tittel og tildelt adelskap beholdt han også.

Hamsun sympatiserte med Napoleons motstykke i vår egen tid, Hitler. Eller helst med Tyskland, som

han hadde gjort det også i keiserens og i Weimar-republikkens tid. Denne demonstrerte sympati satte ham av og til i stand til å utrette noe godt for Norge og nordmenn. Det burde kanskje også huskes.

Slutten på historien kjenner vi. Med ham gikk det, nære på 90 år gammel og i en tid som sies å være mer opplyst og tolerant enn den Goethe levte i, slik: Arrest, innesperring på gamle hjem og siden psykiatrisk undersøkelse. Som hos Stalin: Man måtte vel helst være gal hvis man mente noe annet enn «gode nordmenn»? «Varig svekkede sjelsevner» fikk han da også attest for. Med dem skrev han så «Paa gjengrodde Stier». Det han eide, ble tatt fra ham.

Hvi skrider Menneskeheden saa langsomt frem? undret Wergeland. Frem? Skrider den frem?

Om Hamsuns etterkrigsskjebne skrev danskernes Karl Bjarnhof: «Det var noget, der var for lille, som forgreb sig paa noget, der var for stort». Slik var det visst.

Det faller nå noen tungt for brystet at det foreslås å oppkalle en plass i hovedstaden etter Knut Hamsun. Man kan for den saks skyld la være, for Hamsun vil den lesende menneskehet så allikevel alltid minnes. La heller hans posthume fiender få et kollektivt minnesmerke av slikt slag. De vil ellers ganske snart være glemt.

Når de er det, kan man gjøre som l'Académie Française gjorde med Molière. Han ble aldri medlem av Akademiet, men henger i dets porttredrekke. Under bildet står: «I hans ære manglet intet. Han manglet i vår».

*En slik innson-
nubst i Norge. H. H. K. K. 9.*

Apent brev til Torgrim Eggen. Du er heldig du som ikke har opplevd en krig, hverken som barn eller ung mann. Bare derfor kan du skrive så dumt om hat. Jeg tror ikke noen av oss som opplevde krigen går rundt med hat i våre hjerter. Da ville vi ikke kunne leve.

Det var kanskje ikke en «hellig krig» i årene 1940-45, men det var en krig som har satt spor i hver enkelt av oss som opplevde den. Du kan jo bare spørre de mennesker som fikk sine hjem, sine livsverk bombet eller på annen måte ødelagt av tyskerne. Du harselerer over måten krigen ble ført på her i landet. Det er fordi du ikke opplever motstandskampen, eller så noen da.

«At man klippet håret av tysker-
løser» høres horribelt ut i dag, men

den gangen var det et uttrykk for

følelsen av forakt overfor de som

svekket ved å være overløper. Derfor

ble norske nazister fengslet, og

Quisling skutt. Men disse handlingene

tilhører ikke krigen. De tilhører

oppgjøret etterpå. Din kritikk

retter seg mot oppgjøret som

om det og krigen er en og samme

sak.

Det er rart at du er uvitende om

bombingen av hele Nord-Norge, og

byer som Molde, Kristiansund og

og kampene etter 9. april 1940.

Eller vet du ikke at norske jøder og

tusenvis av andre nordmenn fikk

føle krigen på kroppen? Synes du

det er rart at vi følte oss sviktet av

en av de verdensberømte nord-

Fare for ny-nazisme på Hamsuns plass

Arbeid 8-6-93

menn, Knut Hamsun? Han støttet Hitler og var ikke stor nok til å innmønte sine feil etter krigen. Den generasjonen som «vante krigen, som du kaller oss» er slett ikke stolte over «seieren». For vi ville ikke inn i en krig. Derfor er vi og glemmer at vi som mistet våre nærmeste og venner ved tyske krigshandlinger, stadig har sorg i hjerterne våre.

Når vi i dag igjen ser spøkelsener fra nazitiden skake hodet fram, ser vi i hvert fall ingen grunn til å lage en minneplass for den Hitler-vennlige Knut Hamsun. Hvis man kunne delt Hamsun i to deler, i hans store forfatterskap og hans politiske holdninger, så hadde det vært noe annet. Men ved å minnes ham med en egen plass, står muligheten åpen for at nynazistiske grupper kan bruke den til sine formål. Knut Hamsuns plass kan bli brukt som samlingsplass for slike krefter. Det vil jeg ikke være med på å gi dem.

Vera Kommissar, Trondheim